

בית הדין המשמעתי לערעורים
באוניברסיטת תל-אביב

המערער:

נגד

המשיבה (הקובלת): המזכירות האקדמית, אוניברסיטת תל-אביב
באמצעות בא כוחה, עו"ד ירון זהבי

פסק דין

המערער הינו תלמיד שנה ב' בחוג שלאחר תואר בבית הספר למדעי הפסיכולוגיה. ביום 14/08/2017 התקיימה בחינה אליה היה רשום המערער. במהלך הבחינה יצא המערער לשירותים. חשדו של משגיח שנכח בחדר השירותים במהלך הבחינה התעורר מששמע צליל מכיוון תא השירותים. המערער נשאל אם בידיו מכשיר טלפון והוא מסר אותו למשגיח. הקבילה טענה כי במעשה זה עבר הנקבל על סעיף 29.4 לתקנון המשמעת-סטודנטים (תשע"ח), הפרה של הוראות בזמן בחינה.

ביום 29/04/2018 הרשיע ד"ר עמית פונדיק, סגן הממונה על המשמעת, את המערער במסגרת עסקת טיעון בין הצדדים. בהסכמת הצדדים, נקבע למערער עונש של הרחקה על תנאי של סמסטר אחד למשך שנה. בהתייחס לבקשתו של המערער לגזור עליו עונש "ללא הרשעה", קבע בית הדין קמא שהערכאה הדיונית אינה מקום לעריכת רפורמה משמעותית בדין המשמעתי, כזאת המאפשרת מתן גזר דין ללא הרשעה. ומכל מקום, קבע ד"ר פונדיק, המקרה הנוכחי אינו מצדיק את עריכתה של רפורמה כאמור, שכן עבירה על טוהר הבחינות אינה עבירה קלה או זניחה, והפגיעה במערער בעקבות ההרשעה אינה חמורה במיוחד.

המערער השמיע את השגותיו על ההחלטה להרשיעו בפני בין הדין קמא, הן בטרם ניתנה החלטת הביניים להרשיעו (ביום 20/3/2018) והן לאחר מכן, בטרם נגזר דינו. על טענותיו אלה חזר אף בערעור שבפנינו, הן בכתב והן בדיון בעל פה. לטענתו, האוניברסיטה יכולה היתה למנוע את המקרה באמצעים שונים כגון תזכורת מילולית בתחילת כל בחינה שעל הסטודנטים לחפש טלפונים בכיסיהם, החתמת התלמידים על הצהרה שאין ברשותם טלפונים, ועוד. לדברי המערער, שאינו חולק על עצם העובדה שהיה בידיו טלפון וכי ידע שאין להכניס טלפונים לבחינה, הוא לא היה מודע להימצאותו של הטלפון בכיסו, ועל כן אין להרשיעו – אף אם יש להענישו. לעמדתו, מתקיימות במקרה שלו נסיבות מיוחדות שמצדיקות את ביטול ההרשעה:

הגעתו בדקה האחרונה לפני תחילת המבחן, היעדר הוראה מפורשת על טופס המבחן לפיה אין להכניס טלפונים ניידים והיעדר מודעתו למעשה. השימוש במונח "הרשעה" בהקשר להפרה שביצע, טוען המערער, היא קיצונית ולא מידתית ויכולה לפגוע בו בעתיד בתהליכי מיון לקבלה למקומות עבודה.

החלטנו לדחות את הערעור, שכן הוא לא מגלה כל עילה להתערבותנו בפסק הדין של הערכאה הראשונה. פסק דינו של סגן הממונה על המשמעת בחן ביסודיות את שלל טענותיו של המערער, הן בהחלטת הביניים והן בגזר הדין הסופי, והשית עליו עונש שהוא ברף הנמוך של הענישה, תוך שהוא מנמק זאת באופן מעמיק ומשכנע. הרחקה על תנאי בלבד לשנה אחת היא עונש מקל ביותר, גם בהתחשב בכך שהמערער לא נתפס משתמש בטלפון שלו, וכי על טופס הבחינה לא צויין ככל הנראה האיסור (הידוע) על הכנסת טלפונים. האוניברסיטה מתייחסת ברצינות – ובצדק – לאיסור להכניס טלפונים לבחינה, והאחריות הראשית לקיים איסור זה מוטלת על התלמידים ולא על מוסדות האוניברסיטה. הניסיון של המערער להטיל על האוניברסיטה את האחריות על שכחתו את הטלפון בכיסו לא יכול להתקבל; כפי שציינ גם סגן הממונה על המשמעת, אפשר שעל האוניברסיטה, המעוניינת במניעת מקרים דומים ולא בענישתם, לשקול אימוץ של אמצעי "תזכורת" נוספים, אולם הדבר מסור לשיקול דעתה, ואין הדבר מנקה את המערער מאחריותו למעשיו. נציין בהקשר זה שהמערער סיים ארבעה תארים אקדמיים באוניברסיטת תל אביב, הודה שידע שאסור להכניס טלפונים ניידים לבחינה, ותמוהה איפה טענתו שהאוניברסיטה צריכה הייתה לנקוט בצעדי זהירות נוספים כדי למנוע את המקרה. על האוניברסיטה להרתיע תלמידים מלהכניס טלפונים לבחינה, ומחיקת ההרשעה במקרה זה תמנע מהאוניברסיטה יכולת ענישה והרתעה זו.

מעבר לכך, קראנו ושמענו את טיעוני המערער באשר לצורך למחוק את הרשעתו בשל הנזק המיוחד שייגרם לו. לא השתכנענו כי מדובר במקרה מיוחד, המצריך התחשבות מובחנת משאר המקרים הדומים של אחזקת טלפונים ניידים בזמן בחינה, לעניין הנזק שייגרם למערער אם יופיע ברישומיו כי הורשע בעבירת משמעת. לא שוכנענו שעצם הרשעתו תפגע באופן ממשי באפשרויות העסקתו בעתיד, וכי לכן מתקיים יחס בלתי מידתי בין העבירה שעבר לבין העונש שהושט עליו. כאמור, העונש קל, ואין כל סיבה להניח את התסריט הקיצוני שאותו מתאר המערער, לפיו ברגע שמעסיק פוטנציאלי יראה את דבר ההרשעה, הוא יפסול את המערער בתור מועמד ראוי לעבודה. כפי שציינ סגן הממונה על המשמעת, גם אם יש לבית דין זה סמכות עקרונית להטיל עונשים בלא הרשעה, אין זה המקום ליצור תקדים כאמור. העבירה שאותה עבר המערער אינה קלה יותר (וגם אינה חמורה יותר) ממקרים אחרים של החזקה בטלפון ולאוניברסיטה אינטרס ראוי להרתיע תלמידים ממעשה זה. ולו ירצו מוסדות האוניברסיטה לשקול יצירה מוסדית של ענישה בלא הרשעה, יוכלו לעשות כן, אולם סוגיה זו מצויה מחוץ לעניינו של ערעור זה. נציין, שאכן התרשמנו שלמערער לא הייתה כוונה להשתמש בטלפון שלו בזמן הבחינה (לכן, גם לא הורשע בסעיף חמור יותר) וכי ככל הנראה הימצאות

הטלפון הנייד נגרמה בשל היסח דעת תמים. אנו סבורים שמעסיקים פוטנציאליים יכולים אף הם להסיק זאת מהענישה הקלה ומכך שההרשעה היא בהפרת הוראות ולא בעבירה חמורה יותר.
ניתן ביום 4.10.2018. יפורסם ללא שם המערער.

מר דוד אזימוב
חבר בית הדין
לענייני ערעורים

פרופ' ישי בלנק
נשיא בית הדין
לענייני ערעורים

פרופ' שרון טוקר
חברת בית הדין
לענייני ערעורים